

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

**АНОТОВАНИЙ ПОКАЖЧИК
ДИСЕРТАЦІЙ**

за 2012 рік

(українською, російською та англійською мовами, що наявні у
фонді бібліотеки Львівського державного університету
фізичної культури)

Укладач Ірина Свістельник

LVIV STATE UNIVERSITY OF PHYSICAL CULTURE

**Catalogue of the
Dissertation Abstracts
for 2012**

**(in Ukrainian, in Russian and in English which are presented in the library of
Lviv State University of Physical Culture)**

Compiler Iryna Svistelnyk

УДК 001(043.5/.048.2)

A69

Анотований покажчик дисертацій за 2012 рік українською, російською та англійською мовами, що наявні у фонді бібліотеки Львівського державного університету фізичної культури [Електронний ресурс] / уклад. Ірина Свістельник. – Львів, 2018. – 45 с.

© Свістельник І., 2018

UDC 001(043.5/.048.2)

Catalogue of Dissertation Abstracts for 2012 in Ukrainian, in Russian and in English which are presented in the library of Lviv State University of Physical Culture / compiler Iryna Svistelnyk. – Lviv, 2018. – 45 p.

© Svistelnyk I., 2018

Зміст

796 Спорт. Фізична культура

<i>24.00.01 Олімпійський і професійний спорт.....</i>	<i>6-17</i>
<i>24.00.02 Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення.....</i>	<i>17-32</i>
<i>24.00.03 Фізична реабілітація.....</i>	<i>32-42</i>
<i>Показчик авторів.....</i>	<i>43</i>

Content

796 Sport. Physical Culture

<i>24.00.01 Olympic end professional sport.....</i>	<i>6-17</i>
<i>24.00.02 Physical Culture, physical education of different groups of population.....</i>	<i>17-32</i>
<i>24.00.03 Physical rehabilitation.....</i>	<i>32-42</i>
<i>Authors index.....</i>	<i>43</i>

796 Спорт. Фізична культура
796 Sport. Physical Culture

24.00.01 Олімпійський і професійний спорт
24.00.01 Olympic and professional sport

Дисертації кандидатів наук:

2012:

- 1. Антонов С. В. Удосконалення технічної підготовленості стрільців з лука з використанням спрямованого розвитку їхніх координаційних здібностей на етапі спеціалізованої базової підготовки : дис. ... канд. наук з фіз. виховання та спорту : 24.00.01 / Антонов Сергій Васильович. – Львів, 2012. – 317 с.**

Науковий керівник – Пітин Мар'ян Петрович, канд. наук з фіз. виховання і спорту, доцент кафедри теоретико-методичних основ спорту Львівського державного університету фізичної культури.

Офіційний опонент – Ахметов Рустам Фагимович, д-р наук з фіз. виховання і спорту, професор, завідувач кафедри теорії і методики фізичного виховання Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Офіційний опонент – Калиніченко Олександр Миколайович, канд. пед. наук, доцент кафедри фізичного виховання Інституту гуманітарних і соціальних наук Національного університету „Львівська політехніка”

Анотація. Дисертація стосується проблеми технічної підготовки кваліфікованих стрільців із лука. На основі аналізу літератури було з'ясовано структуру чинників, які визначають результативність техніки змагальної вправи у стрільбі з лука. Визначено напрями удосконалення технічної підготовленості стрільців із лука на етапі спеціалізованої базової підготовки, що пов'язані з відтворенням ритмічної, динамічної структури та збереження стабільності кінематичних характеристик рухових дій за рахунок якісних проявів координаційних здібностей. Теоретично обґрунтовано й експериментально доведено ефективність використання в удосконаленні технічної підготовленості стрільців із лука на етапі спеціалізованої базової підготовки збільшення частки складнокоординаційних засобів тренування, зміщення акцентів у педагогічному спрямуванні на комплексне вирішення завдань і зменшення обсягу засобів для розвитку максимальної сили і швидко-силової витривалості. Сформовано наукові положення щодо використання вправ змагального характеру зі

зміненими умовами у комплексі контролю технічної підготовленості кваліфікованих стрільців із лука на етапі спеціалізованої базової підготовки та доповнено кваліфікаційно-детерміновані відмінності кваліфікованих спортсменів на основі модельних показників фізичної і технічної підготовленості висококваліфікованих стрільців із лука.

Ключові слова: технічна підготовленість, удосконалення, кваліфіковані стрільці з лука, координаційні здібності, кваліфікаційні відмінності.

Антонов С. В. Совершенствование технической подготовленности стрелков из лука с использованием направленного развития их координационных способностей на этапе специализированной базовой подготовки. Рукопись.

Аннотация. Диссертация касается проблемы технической подготовки квалифицированных стрелков из лука. На основании анализа литературы было установлено структуру факторов, определяющих результативность техники соревновательного упражнения в стрельбе из лука. Определены направления совершенствования технической подготовленности стрелков из лука на этапе специализированной базовой подготовки, связанные с воспроизведением ритмической, динамической структуры и сохранения стабильности кинематических характеристик двигательных действий за счет качественного проявления координационных способностей.

Ключевые слова: техническая подготовленность, усовершенствование, квалифицированные стрелки из лука, координационные способности, квалификационные различия.

Antonov S. V. Improving archer's technical background, using directional development of their coordination skills, at specialized basic training stage. Manuscript.

Annotation. This dissertation is devoted to the problems of technical training for skilled archers. Following the analysis of literature, was found structure factors that determine the effectiveness of exercise in the technique of competitive archery. Ways of improving the archer's technical background at the specialized basic training stage, which are related to replaying rhythmic and dynamic structure and maintaining stability of kinematic characteristics of actions due to quality displays of coordination abilities. Theoretically and experimentally proven efficiency of increasing complex coordinated training tasks, shift in pedagogical orientation to complete the tasks and reduce the amount of funds for the development of maximum strength and speed-straight endurance, in improving the archer's technical background at the specialized basic training stage. Formed scientific position on the use of general exercise with the changed conditions in the complex control of technical background for skilled archer

at the specialized basic training stage, also completed qualification-determined differences of skilled athletes on the data of model parameters for physical and technical background of skilled archers.

Key words: technical background, improve., skilled archers, coordination ability, skill differences.

2. Казмірук А. В. Розвиток пріоритетних компонентів структури особистості лижника-двоборця в процесі психологічної підготовки : дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.01 / Казмірук Андрій Васильович. – Львів, 2012. – 206 с.

Науковий керівник – Степанченко Наталія Іванівна, канд. пед. наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки і психології Львівського державного університету фізичної культури.

Офіційний опонент – Коробейніков Георгій Валерійович, д-р біол. наук, професор кафедри біології спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України.

Офіційний опонент – Бережанський Олександр Олегович, канд. наук з фіз. виховання і спорту, декан факультету фізичного виховання Кременецького обласного гуманітарно-педагогічного інституту імені Тараса Шевченка.

Анотація. Дисертаційна робота містить результат експериментального дослідження ефективності застосування авторської програми розвитку пріоритетних компонентів структури особистості лижника-двоборця на етапі спеціалізованої базової підготовки. Підтверджено ефективність і доцільність використання авторської програми.

Ключові слова: лижники-двоборці, структура особистості, спортивно-важливі психологічні властивості, психологічна підготовка, тренінг.

Казмирук А. В. Развитие приоритетных компонентов структуры личности лыжника-двоборца в процессе психологической подготовки. Рукопись.

Аннотация. Диссертация посвящена решению научно-практической задачи развития приоритетных компонентов структуры личности лыжников-двоборцев. Диссертация содержит результаты экспериментального исследования эффективности применения авторской программы развития приоритетных компонентов структуры личности лыжника-двоборца на этапе

специализированной базовой подготовки. Подтверждены эффективность и целесообразность использования авторской программы.

Ключевые слова: лыжники-двоеборцы, структура личности, спортивно-важные психологические свойства, психологическая подготовка, тренинг.

Kazmiruk A. Development of priority components of Nordic Combined skier's personality structure in the process of psychological preparation Manuscript.

Annotation. The thesis is devoted to the solution of scientific task – development of the priority components of Nordic Combined skier's personality structure. Research object: psychological training of athletes in Nordic Combined. Research subject: priority components of Nordic Combined skier's personality structure. Aim of research – to improve psychological preparation on the basis of the priority components development of Nordic Combined skier's personality structure. The survey of specialists' opinion in Nordic Combined has shown a necessity to improve the psychological preparation of Nordic Combined skiers by means of development of priority components of the athletes' personality structure. Priority components to be developed to improve psychological training were identified motivational and emotional-volitional. In the course of analysis of the sports activity efficiency and display of psychological characteristics of Nordic Combined skiers' personality structure, the structure of significant components of psychological preparedness of qualified Nordic Combined skiers has been determined for the first time. Among those components in Ski jumping the leading are: creative thinking, motivation to succeed, emotional stability, willingness to take risks, resistance to stress factors; in Cross-country skiing the leading components are – creative thinking and expression of volitional qualities. Based on the analysis of the training program in Nordic Combined for sport schools for children and youth of Olympic reserve, sport school for children and youth and school of high sports mastership for Nordic Combined skiers on the stage of specialized basic training and fundamental psychological training systems, a program of priority components development of Nordic Combined skier's personality structure has been designed. It considers typologically-conditioned sports significant psychological characteristics of highly qualified Nordic Combined skiers. In the thesis for the first time has been designed a program of improvement of psychological preparation of Nordic Combined skiers on the stage of specialized basic training through development of priority components of personality structure with regard to typologically-conditioned sports significant psychological characteristics of highly qualified Nordic Combined skiers. The author's program has been implemented in the training process of 15–17 year-old Nordic Combined skiers on the stage of specialized basic training. During the pedagogical experiment has been confirmed the effectiveness and feasibility of using the program of priority components development of Nordic Combined skier's personality structure on the stage of specialized basic training. The results of the thesis have been implemented in the training process of Kremenetska, Vorokhtyanska

sport schools for children and youth of Olympic reserve and Verkhovynska sport school for children and youth in Nordic Combined. It has also been implemented in the teaching process of discipline “Sports Psychology” in Lviv State University of Physical Culture.

Key words: nordic combined skiers, personality structure, sports significant psychological characteristics, psychological training, training.

3. Руда І. Є. Профілактика травм і порушень опорно-рухового апарату в художній гімнастиці з використанням програми оптимального розвитку гнучкості : дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.01 / Руда Ірина Євгенівна. – Львів, 2012. – 219 с.

Науковий керівник – Сосіна Валентина Юріївна, канд. пед. наук, доцент кафедри гімнастики і хореографії Львівського державного університету фізичної культури.

Офіційний опонент – Худолій Олег Миколайович, д-р наук з фіз. виховання та спорту, професор кафедри теорії і методики фізичного виховання Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди.

Офіційний опонент – Нестерова Тетяна Володимирівна, канд. пед. наук, доцент кафедри теорії і методики фізичної культури та спортивної майстерності Київського університету імені Бориса Грінченка Гуманітарного інституту.

Анотація. Дисертація присвячена проблемі оптимального розвитку активної і пасивної гнучкості в художній гімнастиці з метою профілактики травм і порушень опорно-рухового апарату. У результаті вивчення факторів ризику, локалізації травм і характеру порушень опорно-рухового апарату у представниць художньої гімнастики була розроблена програма оптимального розвитку гнучкості на етапі попередньої базової підготовки. Визначено кількісні параметри оптимальних діапазонів активної і пасивної рухливості у кульшових суглобах і хребті з урахуванням тенденцій сучасної художньої гімнастики. Експериментально визначено вплив розробленої програми на усунення факторів ризику, пов'язаних з нераціональним розвитком гнучкості та підтверджено ефективність її застосування.

Ключові слова: художня гімнастика, профілактика травм і порушень, опорно-руховий апарат, гнучкість, програма оптимального розвитку.

Руда И. Е. Профилактика травм и нарушений опорно-двигательного аппарата в художественной гимнастике с использованием программы оптимального развития гибкости. Рукопись.

Аннотация. Диссертация посвящена проблеме развития оптимальных диапазонов активной и пассивной гибкости для профилактики травм и нарушений опорно-двигательного аппарата в художественной гимнастике. Установлено, что нерациональное развитие гибкости является одним из факторов риска травм и нарушений опорно-двигательного аппарата у спортсменов. В связи с тем, что в художественной гимнастике предъявляются чрезвычайно высокие требования к подвижности в суставах, вопросы оптимального развития гибкости приобретают особое значение.

Ключевые слова: художественная гимнастика, профилактика травм и нарушений, опорно-двигательный аппарат, активная и пассивная гибкость, программа оптимального развития.

Ruda I. Ye. Prevention of traumas and damages of locomotion apparatus in rhythmic gymnastics with the use of the program of optimal development of flexibility. Manuscript.

Annotation. The dissertation is dedicated to the problem of optimal development of active and passive flexibility in rhythmic gymnastics in order to prevent traumas and damages of locomotion apparatus. The study of the risk factors, trauma localization and nature of locomotion apparatus damages of rhythmic gymnasts enables the author to develop the program of optimal development of flexibility at the stage of preliminary basic training. Quantitative parameters have been determined within the framework of modern tendencies of rhythmic gymnastics for the optimal ranges of active and passive mobility in hip joints and spine. The experiments have proved that the program elaborated helps to eliminate efficiently the risk factors caused by the irrational development of flexibility.

Keywords: rhythmic gymnastics, prevention of traumas and damages, locomotion apparatus, flexibility, program of optimal development.

4. Тищенко В. О. Удосконалення техніко-тактичних дій кваліфікованих гандболісток у нападі : дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.01 / Тищенко Валерія Олексіївна. – Львів, 2012. – 206 с.

Науковий керівник – Приступа Євген Никодимович, д-р пед. наук, професор, ректор Львівського державного університету фізичної культури.

Офіційний опонент – Єрмаков Сергій Сидорович, д-р пед. наук, професор, завідувач кафедри фізичного виховання Харківської академії дизайну і мистецтв.

Офіційний опонент – Базильчук Олег Вікторович, канд. наук з фіз. виховання і спорту, доцент кафедри здоров'я та фізичного виховання Хмельницького національного університету.

Анотація. У роботі вирішена важлива науково-методологічна задача вдосконалення техніко-тактичних дій кваліфікованих гандболісток у нападі в змагальному періоді макроциклу. В дисертації теоретично обґрунтовано структуру і зміст авторської програми підготовки кваліфікованих гандболісток, яка передбачає збільшення питомої ваги групової форми організації тренувань для спортсменок однакового ігрового амплуа. У роботі вперше запропоновано нові методики контролю «Світловий тест 1» та «Світловий тест 2», якими оцінювали швидкість переключення уваги.

Ключові слова: гандбол, кваліфіковані гандболістки, техніко-тактичні дії, напад, змагальний період, макроцикл.

Тищенко В. А. Совершенствование технико-тактических действий квалифицированных гандболисток в нападении. Рукопись.

Аннотация. В работе решена важная научно-методологическая задача усовершенствования технико-тактических действий квалифицированных гандболисток в нападении в соревновательном периоде макроцикла. В диссертации теоретически обоснованно структуру и содержание V авторской программы подготовки квалифицированных гандболисток, которая ^ предусматривает увеличение удельного веса групповой формы организации тренировок для спортсменок одного игрового амплуа. В работе впервые предложены новые методики контроля «Световой тест 1» и «Световой тест 2», которыми оценивали скорость переключения внимания.

Ключевые слова: гандбол, квалифицированные гандболистки, технико-тактические действия, нападение, состязательный период, макроцикл.

Tyshchenko V. Improvement of technical and tactical performance of qualified handball women-players in the attack. Manuscript.

Annotation. Important scientific and methodological problem of improvement of technical and tactical performance of qualified handball women-players in the attack in the competitive period of macrocycle has been solved in the paper. novelty and has considerable practical importance for the development of women's handball in Ukraine. In the dissertation the structure and content of author's program viewing training of qualified handball women-players is theoretically grounded. The program is intended to increase the share of group forms in training athletes for the same

playing role, differentiation and redistribution of the intensity of training means, improvement of personal and command responsibility for the results in official games. New methods of athletes' coordination abilities control "Light Test 1" and "Light Test 2", which were used to evaluate the speed of attention switching and a special performance of skilled handball women-players in case of intensive admission and redistributing information, which is typical for the conditions of their competitive activity were presented in the paper for the first time.

Keywords: handball, qualified handball women-players, technical and tactical performance, attack, competitive period, macrocycle.

5. Товстоног О. Ф. Індивідуалізація технічної підготовки важкоатлетів на етапі спеціалізованої базової підготовки : дис. ... канд. наук з фіз. виховання та спорту : 24.00.01 / Товстоног Олександр Федорович. – Львів, 2012. – 220 с.

Науковий керівник – Бріскін Юрій Аркадійович, д-р наук з фіз. виховання та спорту, професор, завідувач кафедри теоретико-методичних основ спорту Львівського державного університету фізичної культури.

Офіційний опонент – Магльований Анатолій Васильович, д-р біол. наук, професор, проректор з гуманітарної освіти і виховання, завідувач кафедри фізичної реабілітації, спортивної медицини, фізичного виховання і валеології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького.

Офіційний опонент – Козіна Жанетта Леонідівна, д-р наук з фіз. виховання та спорту, доцент, завідувач кафедри циклічних видів спорту та спортивних ігор Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

Анотація. Дисертацію присвячено вирішенню проблеми вдосконалення технічної підготовки важкоатлетів різних типів тілобудови на етапі спеціалізованої базової підготовки. У роботі подано результати розробки програми індивідуалізації технічної підготовки важкоатлетів різних типів тілобудови на етапі спеціалізованої базової підготовки. Для визначення типологічно зумовлених особливостей техніки змагальних вправ важкоатлетів високої кваліфікації різних типів тілобудови було застосовано: цифрову відеозйомку та комп'ютерний відеоаналіз. У подальшому дослідженні використовували біомеханічний аналіз кінематичних параметрів змагальної діяльності важкоатлетів. Дисертаційна робота містить результати експериментального дослідження ефективності застосування індивідуалізації технічної підготовки важкоатлетів різних типів тілобудови на етапі

спеціалізованої базової підготовки. Підтверджено ефективність і доцільність використання програми індивідуалізації для важкоатлетів долихоморфного та брахіморфного типів тілобудови.

Ключові слова: важкоатлет, етап багаторічної підготовки, індивідуалізація, мезоцикл, поштовх, ривок, тілобудова, техніка.

Товстоног А. Ф. Индивидуализация технической подготовки тяжелоатлетов на этапе специализированной базовой подготовки. Рукопись.

Аннотация. Диссертация посвящена решению проблемы усовершенствования технической подготовки тяжелоатлетов разного телосложения на этапе специализированной базовой подготовки. В диссертационной работе впервые разработана программа индивидуализации технической подготовки тяжелоатлетов разного телосложения на этапе специализированной базовой подготовки путем формирования средств подготовки и методических указаний к их выполнению с учетом типологически обусловленных особенностей техники соревновательных упражнений тяжелоатлетов высокой квалификации. Авторская программа была внедрена в тренировочный процесс тяжелоатлетов 15–17 лет разного телосложения на этапе специализированной базовой подготовки. Использование программы индивидуализации технической подготовки тяжелоатлетов разного типа телосложения на этапе специализированной базовой подготовки свидетельствует о ее эффективности для тяжелоатлетов брахиморфного и долихоморфного телосложения и возможности использования для тяжелоатлетов мезоморфного телосложения.

Ключевые слова: индивидуализация, мезоцикл, ривок, телосложение, техника, толчок, тяжелоатлет, этап многолетней подготовки.

Tovstonoh O. Individualization of technical preparation of weightlifters at the stage of the specialized base preparation. Manuscript.

Annotation. The thesis is dedicated to the decision of problem of individualization technical preparation of weightlifters different physique on the stage of the specialized base training. There are presents results of development program of individualization technical preparation of weightlifters different physique on the stage of the specialized base preparation. To determine the typological features technique of contention exercises of weightlifters high qualifications different physique we held a digital video and computer analysis. The biomechanics analysis of kinematics parameters of competition activity of weightlifters was used in subsequent research.

Candidate's thesis contains the results of experimental research of efficiency application of the authors program of individualization technical preparation of weightlifters different physique on the stage of the specialized base preparation. Efficiency and expedience of the use of the program is confirmed for weightlifters of dolikhomorfic and brachymorphic types.

Keywords: individualization, mesocycle, snatch, physique, technique, clean and jerk, weightlifter, long-term preparation stage.

Дисертації докторів наук:

6. Шамардин В. Н. Технология управления системой многолетней подготовки футбольных команд высшей квалификации : дис. ... д-ра наук по физ. воспитанию и спорту : 24.00.01 / Шамардин Валерий Николаевич. – Запорожье, 2012. – 409 с. 166 с.

Науковий консультант – Волков Леонід Вікторович, д-р пед. наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики фізичного виховання і спорту Переяслав-Хмельницького педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди.

Офіційний опонент – Ровний Анатолій Степанович, д-р наук з фіз. виховання та спорте, професор, завідувач кафедри біологічних основ фізичного виховання і спорту Харківської державної академії фізичної культури.

Офіційний опонент – Костюкевич Віктор Митрофанович, д-р наук з фіз. виховання та спорту, доцент, завідувач кафедри спортивних ігор Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Офіційний опонент – Козіна Жанетта Леонідівна, д-р наук з фіз. виховання та спорту, професор, завідувач кафедри циклічних видів спорту та спортивних ігор Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

Анотація. Дисертація присвячена проблемі оптимізації процесу підготовки футбольних команд вищої кваліфікації. Встановлено, що у практиці підготовки висококваліфікованих футболістів є два підходи до побудови тренувального процесу в річному макроциклі. Перший варіант – коли команда бере участь тільки в іграх чемпіонату і Кубку України, другий варіант – коли команда завойовує ще й право грати в Лізі Європи та Лізі Чемпіонів. Обґрунтовано концептуальні теоретико-методичні положення багаторічної підготовки футбольних команд вищої кваліфікації, які базуються на основі оптимізації засобів і методів тренування, раціональному розподілі

різноспрямованих фізичних навантажень у структурі річного циклу підготовки, а також збалансованості тренувальних і змагальних навантажень. Технологічні підходи моделювання підготовки футбольної команди і змісту моделі макро- і мікроциклів для різних варіантів побудови річного циклу дозволяють ефективно керувати навчально-тренувальним процесом.

Ключові слова: технологія, моделювання, річний тренувальний цикл, багаторічна підготовка, футбольна команда вищої кваліфікації.

Шамардин В. Н. Технология управления системой многолетней подготовки футбольных команд высшей квалификации. Рукопись.

Аннотация. Диссертация посвящена проблеме оптимизации процесса подготовки футбольных команд высшей квалификации. Установлено, что в практике подготовки высококвалифицированных футболистов существует два подхода к построению тренировочного процесса в годовых макроциклах. Первый вариант - когда команда участвует только в играх чемпионата и Кубка Украины, второй вариант — когда команда завоевывает еще и право играть в Лиге Европы и Лиге Чемпионов. Обосновано концептуальные теоретико-методические положения многолетней подготовки футбольных команд высшей квалификации, базирующиеся на основании оптимизации средств и методов тренировки, рациональном распределении разнонаправленных физических нагрузок в структуре годового цикла подготовки, а также сбалансированности тренировочных и соревновательных нагрузок. Исследование позволило теоретически обосновать и практически реализовать технологию управления системой многолетней подготовки футбольных команд высшей квалификации, что способствовало достижению необходимой физической и функциональной подготовленности организма спортсмена для совершенствования технико-тактического мастерства, обеспечивающего достижение поставленных задач.

Ключевые слова: технология, моделирование, годичный тренировочный цикл, многолетняя подготовка, футбольная команда высшей квалификации.

Shamardin V. M. Technology of management by System of highly qualified football teams' long-term training. Manuscript.

Annotation. Dissertation focuses on the optimization of the process of highly qualified football teams' preparing. It's found that in practice the training of highly qualified players, there are two approaches to the construction of the training process in the annual macro cycle. The first variant – when the team is involved only in the championship games and the Cup of Ukraine, the second variant – when the team won also the right to play in the League of Europe and the Champions League.

Conceptual theoretical and methodological Provision of highly qualified football teams' long-term training based on the basis of optimization tools and techniques training, rational distribution of differently-directed exercise in the structure of the annual cycle of training, and balance training and competitive pressures are substantiated. Technological modeling approaches football team training models and content of macro- and micro cycles for different variants of construction of annual cycle allow effectively manage the training process.

Keywords: technology, modeling, annual training cycle, long-term training highly qualified football team.

24.00.02 Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення
24.00.02 Physical Culture, physical education of different groups of population

Дисертації кандидатів наук:

7. Балацька Л. В. Організаційно-методичні основи покращення моторної функції дітей 3-5 років у процесі фізичного виховання : дис. ... канд. наук. з фізичного виховання та спорту : 24.00.02 / Балацька Лариса Василівна. - Тернопіль, 2012. - 254 с.

Науковий керівник – Галаманжук Леся Людвігівна, канд. пед. наук, докторант кафедри теорії і методики фізичного виховання Інституту фізичної культури та здоров'я Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Офіційний опонент – Кашуба Віталій Олександрович, д-р наук з фіз. виховання і спорту, професор, проректор з науково-дослідної роботи, завідувач кафедри кінезіології Національного університету фізичного виховання і спорту України.

Офіційний опонент – Бабюк Сергій Миколайович, канд. пед. наук, доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання та здоров'я людини Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Анотація. Дисертаційну роботу присвячено проблемі вдосконалення фізичного виховання в дошкільних навчальних закладах (ДНЗ) для підвищення ефективності в покращенні моторної функції дітей. Проведеними дослідженнями визначено організаційно-методичні основи цього процесу, одна з основних — урахування спрямованості мануальної рухової асиметрії (МРА) дітей. На основі цього експериментально доведено перевагу методики вивчення рухової дії, що передбачає: «симетричне» оволодіння нею в послідовності «спочатку

непровідною, а після формування вміння — провідною рукою (ногою), у непровідному чи провідному напрямі», над загальноприйнятою методикою вивчення дії тільки провідною рукою (ногою), у провідному напрямі або спочатку провідною, а після формування навички — непровідною. Водночас встановлено особливості вияву та зміни досліджуваних показників моторики, фізичних якостей дівчаток і хлопчиків із різною спрямованістю МРА впродовж 3–5-го років. Одержаними результатами також доповнено дані про основи організації, формування й реалізації змісту фізичного виховання дошкільників, урахування яких значно підвищує ефективність вирішення різних завдань процесу, визначених чинною програмою для ДНЗ; поглиблено знання про взаємозв'язок між розвитком моторної функції і фізичних якостей, а також про величини вияву останніх у дітей протягом 3—5-го років. Матеріали дисертації можуть бути використані у професійній діяльності інструкторів з фізичної культури, вихователів ДНЗ, а також їхній підготовці у ВНЗ та післядипломній освіті.

Ключові слова: фізичне виховання, організаційно-методичні основи, дошкільники, спрямованість мануальної рухової асиметрії, моторна функція.

Балацкая Л. В. Организационно-методические основы улучшения моторной функции детей 3–5 лет в процессе физического воспитания. Рукопись.

Аннотация. Диссертационная работа посвящена проблеме совершенствования физического воспитания в дошкольных учебных заведениях (ДУЗ) для улучшения результата в развитии моторной функции детей 3–5 лет. Проведенным исследованием установлены организационно-методические основы указанного процесса, одна из основных – учет направленности мануальной двигательной асимметрии (МДА) детей. Учитывая последнее, экспериментально обосновано преимущество методики изучения двигательных действий, предусматривающей «симметричное» овладение техникой в последовательности «сначала не ведущей, а после формирования умения – ведущей рукой (ногой), в неведущем, потом в ведущем направлении», по сравнению с общепринятыми методиками выполнения действия только ведущей рукой (ногой), в ведущем направлении или сначала ведущей, а после формирования навыка — неведущей. В то же время установлены особенности проявления и изменения исследуемых показателей моторики, физических качеств девочек и мальчиков с различной направленностью МДЛ в течение 3—5-го годов. Полученными данными также подтверждены выводы об основах организации, формирования и реализации содержания физического воспитания дошкольников, учет которых значительно повышает эффективность процесса в решении разных по содержанию задач действующей программы для ДУЗ;

подтверждены данные о различиях в величинах проявления показателей моторики девочек (мальчиков) одинакового возраста, но с различной направленностью МДА. Материалы диссертации могут быть использованы в профессиональной деятельности инструкторов по физической культуре и воспитателей ДУЗов, а также их подготовке в вузе и последипломном образовании.

Ключевые слова: физическое воспитание, организационно-методические основы, дошкольники, направленность мануальной двигательной асимметрии, моторная функция.

Balatska L. V. Organizational and methodological foundations of improvement of motion functionins of children aged 3–5 in the process of physical education. Manuscript.

Annotation. The thesis for the candidate degree deals with the *issue* of die physical education improvement in pre-school educational establishments for achieving better results in motion function development of children aged 3—5. To reach the aim we used the complex of such *methods* as analysis, comparative method, systematization, generalization, oral testing, conversation, dynamometry, pedagogical observation, testing, experiment (fixed and forming), psycho-diagnostic testing on manual motion asymmetry (MMA) direction, mathematic and statistical methods. Tested: in the course of stated experiment – 122 girls aged 3-4 (82 with right MMA, 20 – with the left one, 20 – ambidexterity) and 130 boys (90, 20 and 20 respectively). During the forming experiment – 43 five-year-old girls and 39 boys were with the above stated MMA direction. *Results.* While analyzing scientific literature, we stated the inefficiency of issues on organization and methodology of physical exercising in pre-school educational establishments studying which imply taking into account kindergarteners' MMA to reach high results, first and foremost, in their motor function improvement. During the stated experiment we determined the peculiarities of indices change of motor function results among girls and boys with different MMA in the period between 3 and 6 years. We also determined the differences in quantities of these indices display between girls (boys) of the same age but with different MMA direction. At the same time we have stated indices changing peculiarities of such boys' and girls' physical qualities in the mentioned period. Taking into account the received data and the results of scientific literature analyses, we defined organizational and methodological bases of motor function improvement of children aged 3–5 in the physical education process in pre-school educational establishments. In the course of the forming experiment we checked the physical education content efficiency designed with taking into account the defined bases in solving the set tasks. The received data showed the opportunity to reach much better results in children's motor function development rather than by using the traditional approach to the organization and realization of the physical education content as well as to reach the positive result in their physical qualities development without using

special physical load. The received data showed the methodology of movement studying which implies “symmetric” technique mastering in the succession “first by the non-leading hand” and after the formation of the skill - by the leading one” over the conventional methodology of acting only with the leading hand and after the skill formation - with the non-leading one. The thesis materials can be used in professional teaching activities in pre-school educational establishments, future physical education teachers training, advanced studies of such specialists.

Key words: physical education, organizational and methodological bases, kindergarteners, manual motion asymmetry direction, motor function.

8. Боднарчук О. М. Взаємодія школи та сім'ї у фізичному вихованні учнів першого класу : дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.02 / Боднарчук Олена Миколаївна. – Львів, 2012. – 215 с.

Науковий керівник – Заневський Ігор Пилипович, д-р техн. наук, професор, завідувач кафедри інформатики та біомеханіки Львівського державного університету фізичної культури.

Офіційний опонент – Москаленко Наталія Василівна, д-р наук з фіз. виховання і спорту, професор, проректор з наукової діяльності Дніпропетровського державного інституту фізичної культури і спорту.

Офіційний опонент – Огністий Андрій Володимирович, канд. наук з фіз. виховання і спорту, доцент, завідувач кафедри фізичного виховання Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Анотація. Дисертаційну роботу присвячено проблемі взаємодії школи та сім'ї у фізичному вихованні першокласників. У роботі представлено обґрунтування програми заходів взаємодії школи та сім'ї у фізичному вихованні першокласників, яка передбачала застосування найбільш ефективних форм взаємодії школи та сім'ї, що сприяло поліпшенню рівня фізичного розвитку, фізичної підготовленості та здоров'я учнів. Отримані результати підтверджують ефективність застосування різних засобів фізичного виховання для збільшення обсягу рухової активності, формування інтересу до фізичних вправ, потребу у здоровому способі життя та вдосконалення процесу фізичного виховання учнів першого класу.

Ключові слова: фізична культура, фізичне виховання, рухова активність, здоров'я, фізичний розвиток, фізична підготовленість, першокласники, взаємодія, школа, сім'я.

Боднарчук Е. Н. Взаимодействие школы и семьи в физическом воспитании учеников первого класса. Рукопись.

Аннотация. Диссертационная работа посвящена проблеме взаимодействия школы и семьи в воспитании первоклассников. Цель исследования - разработать программу повышения эффективности физического воспитания первоклассников путем углубления взаимодействия школы и семьи. Научная новизна работы состоит в том, что на основе данных современных исследований отечественных и зарубежных ученых, практики физической культуры, а также результатов собственных исследований, дополнены данные о мероприятиях реализации взаимодействия школы и семьи в физическом воспитании учащихся первого класса авторской программой, апробация которой подтвердила ее положительное влияние на здоровье и физическую подготовленность учащихся. Выявлены существенные различия в оценках родителей и учителей физической культуры по уровню здоровья учащихся, ответственности личного примера родителей для формирования у ребенка потребности в физической активности и эффективности взаимодействия школы и семьи в воспитании первоклассников, причем по первому вопросу оценка учителей была ниже, а остальных – выше. На основе экспертных оценок определены наиболее эффективные формы взаимодействия школы и семьи в воспитании первоклассника.

Ключевые слова: физическая культура, физическое воспитание, двигательная активность, здоровье, физическое развитие, физическая подготовленность, первоклассники, взаимодействие, школа, семья.

Bodnarchuk O. M. Interaction of school and family in physical education of first-form students. Manuscript.

Annotation. The thesis is devoted to the interaction of school and family in physical education process of first-form students. This thesis presents the program of school and family cooperation in the process of physical education. The program includes the most effective forms of school and family cooperation which improve students fitness, physical preparedness level and health condition. The results confirm the effectiveness of various means of physical education to increase physical activity, to engage in exercise, the need for a healthy lifestyle and improve the process of physical education of first form students.

Key words: physical education, physical activity, health, physical development, physical training, first form, school, family, interaction.

**9. Гусак О. Д. Формування психофізичної готовності
військовослужбовців аеромобільних підрозділів до професійної**

діяльності у процесі фізичної підготовки : дис. ... канд. наук з фіз. виховання та спорту : 24.00.02 / Гусак Олександр Дмитрович. – Житомир, 2012. – 218 с.

Науковий керівник – Романчук Сергій Вікторович, канд. наук з фіз. виховання і спорту, доцент, начальник кафедри теорії фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту Академії Сухопутних військ ім. гетьмана Петра Сагайдачного.

Офіційний опонент – Єдинак Геннадій Анатолійович, д-р пед. наук, професор кафедри теорії і методики фізичного виховання Львівського державного університету фізичної культури.

Офіційний опонент – Овчарук Ігор Степанович, канд. наук з фіз. виховання та спорту, начальник кафедри теорії і організації фізичної підготовки Військової Академії м. Одеси.

Анотація. У дисертації розкрито питання щодо проблем якісної підготовки військовослужбовців аеромобільних підрозділів до професійної діяльності, а особливо до ведення бойових дій. Визначено, що професійна діяльність аеромобілістів відбувається на тлі значних фізичних і психологічних навантажень. З'ясовано, що чинна система фізичної підготовки у Збройних Силах України не достатньо ефективно використовує засоби, які є на озброєнні, для формування психофізичної готовності військовослужбовців до дій у складних умовах. Обґрунтовано, що для ефективного формування психофізичної готовності військовослужбовців у процесі фізичної підготовки необхідно враховувати такі рекомендації: підвищувати психологічну активність за допомогою зовнішнього впливу і методів стимулювання; застосовувати вправи, які містять елементи новизни, небезпеки, а також вправи, пов'язані з необхідністю чітко реагувати в умовах фізичних і психологічних навантажень тощо. Аналіз наукових робіт і проведені нами дослідження дозволили обґрунтувати, розробити й апробувати програму формування психофізичної готовності військовослужбовців аеромобільних підрозділів до професійної діяльності під час занять із подолання перешкод. Застосування авторської програми дозволило підвищити рівень загальної та спеціальної фізичної підготовленості, поліпшити рівень психологічної готовності військовослужбовців аеромобільних підрозділів до дій в умовах значних фізичних і психологічних навантажень.

Ключові слова: аеромобільні підрозділи, військовослужбовці, психофізична готовність, програма, подолання перешкод, екстремальні умови.

Гусак А. Д. Формирование психофизической готовности военнослужащих аэромобильных подразделений к профессиональной деятельности в процессе физической подготовки. Рукопись.

Аннотация. В диссертации раскрыты вопросы качественной подготовки военнослужащих аэромобильных подразделений к профессиональной деятельности, а особенно к ведению боевых действий. Выяснено, что действующая система физической подготовки в Вооруженных Силах Украины недостаточно эффективно использует средства, которые есть на вооружении, для формирования психофизической готовности военнослужащих.

Ключевые слова: аэромобильные подразделения, военнослужащие, психофизическая готовность, программа, преодоление препятствий, экстремальные условия.

Gusak A. D. Formation of psychophysical readiness of servicemen of airmobile subdivisions to professional activity in the process of physical training. Manuscript.

Annotation. The dissertation exposes the questions of high-quality preparation of servicemen of airmobile subdivisions to professional activity and especially to battle activity. It is found out that the operating system of physical training in the Armed Forces of Ukraine uses not enough effectively facilities which are on an armament for forming of psychophysical readiness of servicemen. It is grounded that for effective correction of psychophysical readiness of sen/icemen in physical training is necessary to take into account such recommendations as rising psychological activity by means of external influence and methods of stimulation, using of exercises which contains the elements of novelty, danger, and also exercises, related to the necessity to operate accurately in the conditions of the physical and psychical loadings. The aim of the research is to improve means of psycho-physical readiness formation of servicemen of airmobile subdivisions to professional activity in the process of physical training. The object of the research is physical training as a component of professional activity of servicemen of airmobile subdivisions. The subject of the research is means of psycho-physical readiness formation of servicemen of airmobile subdivisions to professional activity. The scientific novelty of the received results is in the following: it is worked out the program of formation of psycho-physical readiness of servicemen of airmobile subdivisions to professional activity while overcoming of obstacles, which provides step- by-step building of exercises, takes account of the term of service of servicemen of airmobile subdivisions and provides modeling dangerous situations which strengthens ability to operate confidently in combat situation; it is exposed the dependence of psycho-physical condition of servicemen on the results of overcoming obstacle course, the dependence between trainings in overcoming of obstacles and professional readiness

of servicemen of airmobile subdivisions; further development gets the knowledge about the organization and carrying out of applied physical training of servicemen of the Armed Forces and influence of physical training on their psychological and professional readiness to fulfill study-battle tasks; it is confirmed the facts of low level of physical training, functional abilities, physical training selectees, insufficient effectiveness of content of operating system of physical education in military units for preparation to activities in difficult physical and psychological conditions and positive influence of physical training on effectiveness of formation of mental qualities of servicemen. The first part is devoted to theoretical substantiation of peculiarities of professional activity of servicemen of airmobile subdivisions and the analysis of scientific investigations as for the organization of psychological and physical training in military parts of the Armed Forces of Ukraine and leading states of NATO. The second part presents information about the methods which were used, the steps of tasks solving and the contingent under research. The third part presents the results of our research as for the following: the effectiveness of operating physical training system, testing of general and special physical readiness of servicemen of airmobile subdivisions with different service term; readiness of servicemen of airmobile subdivisions to fulfill combat task in difficult conditions; correlated interconnection of results of fulfillment of norms of combat training and physical training (n=30) and overcoming of obstacles (n=30). The fourth part is based on author's program and results of its introduction. The fifth part gives us the totals of dissertation work.

Keywords: airmobile subdivisions, servicemen, psychophysical readiness, program, overcoming of obstacles, extreme conditions.

10. Лапичак І. Є. Інтеграція професійних знань і вмінь при підготовці фахівців з фізичного виховання у вищих навчальних закладах : дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.02 / Лапичак Ігор Євгенійович. - Львів, 2012. - 280 с.

Науковий керівник – Музика Федір Васильович, канд. біол. наук, доцент кафедри анатомії і фізіології, проректор з навчальної і виховної роботи.

Офіційний опонент – Карпюк Роман Петрович, д-р пед. наук, професор, ректор Луцького інституту розвитку людини Університету „Україна”.

Офіційний опонент – Омеляненко Володимир Григорович, канд. пед. наук, доцент, декан факультету фізичного виховання Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Анотація. Дисертацію присвячено проблемі наукового обґрунтування удосконалення системи формування професійних знань і вмінь фахівців із фізичного виховання у вищих навчальних закладах. На основі вивчення сучасних тенденцій в освіті, нормативних вимог із реформування вищої освіти в Україні визначено зміст і систематизовано кваліфікаційні вимоги до

підготовки фахівців із фізичного виховання освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" у вигляді узагальнених структур діяльності виробничі функції, типові завдання діяльності фахівця, типові уміння, що забезпечують вирішення типових завдань діяльності. Розроблено дидактичну інтегративну модель формування професійних знань і вмінь при підготовці фахівців із фізичного виховання, яка узагальнює й розвиває основні положення дидактичної інтеграції в аспекті її застосування для забезпечення професійної готовності фахівців із фізичного виховання, та доведено її ефективність.

Ключові слова: фізичне виховання, фахівець, підготовка, модель, інтеграція, професійні знання, професійні вміння.

Лапичак И. Е. Интеграция профессиональных знаний и умений при подготовке специалистов по физическому воспитанию в высших учебных заведениях. Рукопись.

Аннотация. Диссертация посвящена усовершенствованию системы формирования профессиональных знаний и умений специалистов по физическому воспитанию в высших учебных заведениях. На основании изучения современных тенденций в образовании, нормативных требований по реформированию высшего образования Украины определено содержание и систематизированы квалификационные требования к подготовке специалистов по физическому воспитанию образовательного уровня "бакалавр" в виде обобщённых структур деятельности – производственные функции, типовые задания деятельности, типовые умения, которые обеспечивают решение типовых заданий деятельности. Разработана дидактическая интегративная модель формирования профессиональных знаний и умений при подготовке специалистов по физическому воспитанию в высших учебных заведениях, которая обобщает и развивает основные положения дидактической интеграции в аспекте её использования с целью обеспечения профессиональной готовности специалистов по физическому воспитанию, и доказана её эффективность.

Ключевые слова: физическое воспитание, специалист, подготовка, модель, интеграция, профессиональные знания, профессиональные умения.

Lapychak I. E. Integration of professional knowledge and skills in physical education higher educational establishments. Manuscript.

Annotation. The dissertation is devoted to the problem of scientific study about the ways for improving the system of professional knowledge and skills acquirement in physical education (PE) higher educational establishments. Concerning modern tendencies in educational development as well as regulatory requirement in

reformation of higher education in Ukraine, we have determined the content of physical education and systemized the qualifying requirement for professional PE training in order to obtain bachelor degree. The systematization was done by generalization of activity systems considering production functions, common tasks for PE specialists, basic skills that are essential to provide the solution of PE typical tasks. The didactic as well as integrative model for professional knowledge and skills acquirement during the period of PE specialists' training was developed. The model generalizes and emphasizes the fundamentals of didactic integration in order to provide the PE specialists with advance training for further teaching activity. The efficacy of the model is proved. The results of the research (the generalized structure of PE specialists' activity, the system of productive functions, common tasks and basic skills that provide solution of the problem) became the basis for PE standard of high educational development which is the Bachelor educational level in speciality "010100 – Pedagogy and Methods of Secondary School. Physical Culture". On the basis of the standard we developed the PE standard of high education: 010100 - Pedagogy and Methods of Secondary School. Physical Culture (there are acts for its applications). The material of the research is applied into the program of PE specialists' training in higher educational establishments as well as at advance training sessions. The presented regulations and results of the research showed the necessity of the further investigation and problem studying. What should be taken into consideration while further researching is the mechanism of knowledge and skills integration, integration of forms, methods and means of teaching, certification of PE specialists.

Key words: physical education (PE), specialist, training, model, integration, professional knowledge, professional skills.

11. Микитин Л. М. Корекція показників фізичного розвитку учнів старшого шкільного віку гірських шкіл Карпатського регіону засобами фізичної культури : дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.02 / Микитин Любов Михайлівна. – Івано-Франківськ, 2012. – 226 с.

Науковий керівник – Бойчук Тетяна В'ячеславівна, д-р мед. наук, професор, завідувач кафедри фізичної реабілітації Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Офіційний опонент – Круцевич Тетяна Юріївна, д-р наук з фіз. виховання і спорту, професор, завідувач кафедри теорії і методики фізичного виховання, рекреації та оздоровчої фізичної культури Національного університету фізичного виховання і спорту України.

Офіційний опонент – Петришин Юрій Володимирович, канд. пед. наук, проректор зі спортивної та виховної роботи, доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання Львівського державного інституту фізичної культури.

Анотація. Дисертацію присвячено вивченню й вирішенню проблеми корекції показників фізичного розвитку учнів старшого шкільного віку гірських шкіл Карпатського регіону засобами фізичної культури. У дисертації висвітлено питання про незадовільний стан здоров'я учнів старшого шкільного віку гірських шкіл Карпатського регіону, про значне поширення відхилень від нормальної маси тіла, що своєю чергою впливає на інші показники фізичного розвитку, про низький рівень фізичної підготовленості учнів старшого шкільного віку відповідно до державних тестів. Проведений аналіз показників фізичного розвитку учнів старшого шкільного віку гірських шкіл Карпатського регіону показав, що маса тіла пов'язана з окремими антропометричними показниками та рівнем фізичного розвитку школярів. Установлено достовірні відмінності окремих із цих показників у групах учнів із нормальною, надмірною і недостатньою масою тіла. Установлено необхідність застосування нових підходів, засобів та технологій, які повинні відповідати індивідуальним особливостям школярів, сприяти формуванню позитивної мотивації до занять для того, щоб домогтися результатів у поліпшенні фізичного розвитку школярів, їх функціональної та фізичної підготовленості, рівня соматичного здоров'я. Дослідження дозволили розробити і впровадити програму корекції показників фізичного розвитку учнів старшого шкільного віку. Вона є внеском у виконання поставлених завдань фізичного виховання. Її застосування забезпечило корекцію показників фізичного розвитку, а на цій основі - оптимізацію функціонального стану та зростання показників фізичної підготовленості

Ключові слова: старший шкільний вік, гірська школа, показники фізичного розвитку, маса тіла, стан здоров'я.

Микитин Л. М. Коррекции показателей физического развития учеников старшего школьного возраста горных школ Карпатского региона средствами физической культуры. Рукопись.

Аннотація. Диссертация посвящена изучению и решению проблемы коррекции показателей физического развития учеников старшего школьного возраста горных школ Карпатского региона средствами физической культуры. В диссертации освещены вопросы о неудовлетворительном состоянии здоровья учеников старшего школьного возраста, о значительной распространенности отклонений от нормальной массы тела, которое в свою очередь влияет на другие показатели физического развития, а также об отсутствии позитивных тенденций к улучшению состояния их здоровья. Особенно эти проблемы касаются учеников горных школ Карпатского региона. Это требует разработки программ, которые способствовали бы коррекции показателей физического развития учеников. Проведенный анализ показателей физического развития учеников старшего школьного возраста горных школ Карпатского региона

показал, что масса тела связана с отдельными антропометрическими показателями и уровнем физического развития школьников. Установлены достоверные отличия отдельных из этих показателей в группах учеников с нормальной, избыточной и недостаточной массой тела. Установлена необходимость применения новых подходов, средств и технологий, которые должны отвечать индивидуальным особенностям школьников, способствовать формированию позитивной мотивации к занятиям для того, чтобы добиться результатов в улучшении физического развития школьников, их функциональной и физической подготовленности, уровня соматического здоровья. Исследования позволили разработать и внедрить программу коррекции показателей физического развития учеников старшего школьного возраста. Она является вкладом в выполнение поставленных заданий физического воспитания. Ее применение обеспечило коррекцию показателей физического развития, а на этой основе – оптимизацию функционального состояния и рост показателей физической подготовленности.

Ключевые слова: старший школьный возраст, горная школа, показатели физического развития, масса тела, состояние здоровья.

Mykytyn L. M. Correction of indices of physical development of pupils of senior school age in schools of the Carpathian mountain region by means of physical education. Manuscript.

Annotation. This thesis is dedicated to the study and decision of problem of correction of indices of physical development of pupils of senior school age in schools of the Carpathian mountain region by means of physical education. This thesis highlights the problems concerning unsatisfactory health status of pupils of senior school age in schools of the Carpathian mountain region, considerable prevalence of deviations from normal body weight, that, by-tum, influences other indices of physical development, low level of fitness of pupils of senior school age in accordance to state tests. The performed analysis of the indices of physical development of pupils of senior school age in schools of the Carpathian mountain region showed that the body weight is connected to certain anthropometric indices and a level of physical development of pupils. It is established reliable differences of some of these indices between groups of pupils with normal weight, overweight, and underweight. It is established the necessity of application of the new approaches, means, and technologies that have to conform to the personality of pupils, assist the formation of positive motivation at classes in order to obtain results in improvement of the pupils' physical development, their functional and physical fitness, the level of somatic health. The researches allowed to design and introduce a program of correction of indices of physical development of pupils of senior school age. (t is a contribution to fulfillment of the assigned tasks of physical education. Its application provided correction of indices of physical development, and on this basis - an optimization of a fictional state and growth of indices of physical fitness.

Key words: senior school age, school, indices of physical development, body weight, health status.

12. Оліяр М. Б. Розвиток психомоторики 12-15-річних школярів з вадами слуху у процесі фізичного виховання : дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.02 / Оліяр Михайло Богданович. – Тернопіль, 2012. – 225 с.

Науковий керівник – Омеляненко Інна Олександрівна, канд. наук з фіз. виховання і спорту, доцент кафедри теоретичних основ і методики фізичного виховання Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Офіційний опонент – Коробейніков Георгій Валерійович, д-р біол. наук, професор кафедри біології спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України.

Офіційний опонент – Колишкін Олександр Володимирович, канд. пед. наук, доцент кафедри колекційної педагогіки і спеціальної психології Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка.

Анотація. Дослідження присвячено вивченню проблем розвитку психомоторики 12–15-річних школярів із вадами слуху у процесі фізичного виховання. У роботі визначено стан сенсорики, когнітивної сфери та психомоторики зазначеного контингенту дітей, опрацьовано результати дослідження компонентів, що лежать в основі психомоторної діяльності, визначено структуру психомоторики та запропоновано методику її розвитку на уроках фізичної культури.

Ключові слова: психомоторика, сенсорика, когнітивна сфера, вади слуху, фізичне виховання.

Оліяр М. Б. Развитие психомоторики 12–15-летних школьников с нарушениями слуха в процессе физического воспитания. Рукопись.

Аннотация. Исследование посвящено изучению проблем развития психомоторики 12 — 15-летних школьников с нарушениями слуха в процессе физического воспитания. Результаты опроса проведенного среди учителей физической культуры специальных учебных заведений для детей с нарушенным слухом подтвердили необходимость развития психомоторики школьников данной нозологической группы. Респонденты согласны с тем, что содержание учебной программы по физическому воспитанию для ВОШ, используемой в работе со школьниками данной нозологической группы, нужно

адаптировать к особенностям их развития. В работе определено состояние сенсорики, когнитивной сферы и психомоторики 12 — 15-летних школьников с нарушениями слуха. Результаты факторного анализа подтвердили литературные сведения о том, что в основе психомоторной деятельности лежит работа сенсорных систем и когнитивной сферы, а также конкретизировали структуру психомоторики обследуемых. Данные корреляционной матрицы свидетельствуют о том, что из рекомендованных специалистами интегративных психомоторных тестов контрольное испытание чувства ритма является наиболее информативным для определения состояния психомоторики данного контингента школьников. В работе показаны пути реализации специфических принципов АФВ в процессе развития психомоторики детей с нарушениями слуха. Эффективность предложенной методики развития психомоторики 13–14-летних школьников с нарушениями слуха на уроках физической культуры экспериментально проверена и подтверждена данными математической статистики. Результаты исследования внедрены в практику физического воспитания школьников с нарушениями слуха.

Ключевые слова: психомоторика, сенсорика, когнитивная сфера, нарушения слуха, физическое воспитание.

Oliyar M. B. Development of psychomotorics of pupils of 12–15-th years old with hearing malfunction during the process of physical education. Manuscript.

Annotation. The research is dedicated to studying the problem of development psychomotorics of the pupils of 12–15-th years old with hearing malfunction in the process of physical education. The following notions are determined at the work: the state of sensorics, cognitive sphere and psychomotorics of the above mentioned group of children, the results of research of the components that served as the basis of the psychomotorics are worked up the structure of psychomotorics is defined, and the methodology if its development at the lessons of physical training is suggested. Object of research-physical education of the students with hearing malfunction, Subject of research – development of psychomotorics of the pupils with limited abilities of hearing analyzer functioning at the lessons of physical training. Goal of the research – to work out scientifically grounded methodic of development of psychomotorics of the pupils of 13–14-th years old with hearing malfunction and experimentally check out its effectiveness. Conclusions arc confirmed by the date of mathematical statistics, the results arc implemented in practice of physical education of pupils with hearing malfunction.

Key words: psychomotorics, sensorics, cognitive sphere, hearing malfunction, physical education.

Дисертації докторів наук:

- 13. Романчук С. В. Теоретико-методологічні засади фізичної підготовки курсантів військових навчальних закладів Сухопутних військ Збройних сил України : дис. ... д-ра наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.02 / Романчук Сергій Вікторович. – Львів, 2012. – 543 с.**

Науковий консультант – **Бріскін Юрій Аркадійович**, д-р наук з фіз. виховання та спорту, професор, завідувач кафедри теоретико-методичних основ спорту Львівського державного університету фізичної культури.

Офіційний опонент – **Камаєв Олег Іванович**, д-р наук з фіз. виховання і спорту, професор кафедри олімпійського і професійного спорту Харківської державної академії фізичної культури.

Офіційний опонент – **Карпюк Роман Петрович**, д-р пед. наук, професор, ректор Луцького інституту розвитку людини Університету „Україна”.

Офіційний опонент – **Ягупов Василь Васильович**, д-р пед. наук, професор, провідний науковий співробітник лабораторії „Всеукраїнський інформаційно-аналітичний центр професійно-технічної освіти” Інституту професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук України.

Анотація. Дисертація присвячена проблемі обґрунтування теоретико-методологічних основ формування і реалізації змісту фізичної підготовки в військових навчальних закладах Сухопутних військ з урахуванням специфіки професійної діяльності майбутніх військових фахівців. Здійснено аналіз залежності рівня професійної підготовленості курсантів від рівня виконання фізичних вправ, які характеризують розвиток певних фізичних, функціональних і психофізіологічних якостей курсантів. Визначено найбільш ефективні засоби фізичної підготовки для вдосконалення професійних якостей курсантів – майбутніх офіцерів механізованих військ, аеромобільних військ і розвідки, танкових, самохідно-артилерійських, автомобільних військ і підрозділів наземної артилерії. Розроблено авторську концепцію фізичної підготовки, яка складається з програм удосконалення загальної фізичної підготовленості курсантів на молодших курсах, програм удосконалення професійної підготовленості курсантів чотирьох основних груп спеціальностей засобами фізичної підготовки на старших курсах, програми формування методичної підготовленості та програми перевірки й оцінювання фізичної підготовленості курсантів упродовж усього періоду навчання у військових навчальних закладах

Сухопутних військ. Експериментально доведено ефективність авторської концепції фізичної підготовки.

Ключові слова: курсанти, спеціальність, концепція, фізична підготовка, навчально-виховний процес, спеціальна фізична підготовка, професійна підготовленість.

Романчук С. В. Теоретико-методологические закономерности физической подготовки курсантов военных учебных заведений Сухопутных войск Вооруженных сил Украины. Рукопись.

Аннотация. Диссертация посвящена проблеме обоснования теоретико-методологических основ формирования и реализации содержания физической подготовки в военных учебных заведениях Сухопутных войск с учетом специфики профессиональной деятельности будущих военных специалистов. Осуществлен анализ зависимости уровня профессиональной подготовленности курсантов от уровня выполнения физических упражнений, которые характеризуют развитие определенных физических, функциональных и психофизиологических качеств курсантов. Определены наиболее эффективные средства физической подготовки для совершенствования профессиональных качеств курсантов – будущих офицеров механизированных войск, аэромобильных войск и разведки, танковых, самоходно артиллерийских, автомобильных войск и подразделений наземной артиллерии. Авторская концепция физической подготовки в ВУЗах Сухопутных войск акцентирует внимание на том, что задачи и содержание этапов подготовки существенно отличаются и выдвигают разные требования к уровню развития базовых физических качеств и военно-прикладных навыков курсантов. Разработанная концепция физической подготовки состоит из программ совершенствования общей физической подготовленности курсантов на младших курсах, программ совершенствования профессиональной подготовленности курсантов четырех основных групп специальностей средствами физической подготовки на старших курсах, программы формирования методической подготовленности и программы проверки и оценивания физической подготовленности курсантов в течении всего периода учебы в ВУЗах СВ. Экспериментально доказана эффективность авторской концепции физической подготовки в совершенствовании физических, методических и профессиональных качеств.

Ключевые слова: курсанты, специальность, концепция, физическая подготовка, учебно-воспитательный процесс, специальная физическая подготовка, профессиональная подготовленность.

Romanchuk S. V. Theoretical and methodological basis of cadets' physical training off military educational establishments of the Land Forces of Ukraine. Manuscript.

Annotation. The thesis is devoted to the study of theoretical and methodological foundations of the formation and realization of content of physical training in military educational establishments of the Land Forces taking into account the specific character of professional activity of future military specialists. The analysis of the dependence of the level of professional training of cadets on the level of fulfillment of physical exercise which characterizes the development of certain physical, functional and psycho-physiological qualities of cadets is done. It is determined the most effective means of physical training to improve professional skills of cadets – future officers of mechanized troops, airborne troops and intelligence, tank, self-propelled artillery, automobile troops and units of ground artillery. It is worked out the correspondent conception of physical training, which includes the programs of improvement of general physical readiness of cadets at the junior courses, programs of improvement of professional readiness of cadets at the four major groups of specialties by means of physical training at the senior courses, programs of formation of methodical readiness and programs of testing and evaluation of physical readiness of cadets during educational time in high educational establishments of Land Forces. It has been experimentally proved the effectiveness of author's conception of physical training.

Keywords: cadets, specialiti, conception, physical training, educational process, special physical training, professional readiness.

24.00.03 Фізична реабілітація

24.00.03 Physical rehabilitation

Дисертації кандидатів наук:

14. Копчинська Ю. В. Фізична реабілітація студенток з ожирінням та низьким рівнем фізичної підготовленості : дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.03 / Копчинська Юлія Володимирівна. – Київ, 2012. – 158 с.

Науковий керівник – Апанасенко Геннадій Леонідович, д-р мед. наук, професор, завідувач кафедри спортивної медицини і санології Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика.

Офіційний опонент – Башкін Ігор Миколайович, д-р мед. наук, професор кафедри біохімії та гігієни Львівського державного університету фізичної культури.

Офіційний опонент – Мороз Олена Олександрівна, канд. наук з фіз. виховання і спорту, доцент кафедри здоров'я людини, рекреації та фітнесу Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича.

Анотація. Дисертаційну роботу присвячено розробленню реабілітаційних заходів, спрямованих на корекцію надлишкової маси тіла студенток ВНЗ з ожирінням та низьким рівнем фізичної підготовленості з урахуванням біоритмів жіночого організму. У роботі теоретично розроблена й експериментально обґрунтована диференційована методика фізичної реабілітації ожиріння на базі занять оздоровчою аеробікою зі студентками ВНЗ, з урахуванням циклічності коливань функціонального стану жіночого організму. Виявлено особливості протікання оваріально-менструального біоритму в студенток ВНЗ й пов'язані з ними зміни морфофункціональних характеристик і рівня фізичної підготовленості; визначено динаміку морфологічних і функціональних показників, рівня фізичної підготовленості студенток; визначено позитивний вплив вживання структурованої води па корекцію харчової поведінки студенток.

Ключові слова: фізична реабілітація, студентки, ожиріння, фізична підготовленість, оваріально-менструальний цикл, структурована вода.

Копчинская Ю. В. Физическая реабилитация студенток с ожирением и низким уровнем физической подготовленности. Рукопись.

Аннотация. Диссертационная работа посвящена разработке реабилитационных мероприятий, направленных на коррекцию избыточной массы тела студенток высших учебных заведений с ожирением и низким уровнем физической подготовленности с учетом биоритмов женского организма. В работе теоретически разработана и экспериментально обоснована дифференцированная методика физической реабилитации ожирения на базе занятий оздоровительной аэробикой со студентками ВУЗов, с учетом цикличности колебаний функционального состояния женского организма, которая оказала содействие получению большего оздоровительного эффекта и дала возможность при заданном объеме и интенсивности выполняемой нагрузки значительно повысить ее результативность; выявлены особенности протекания оваріально-менструального биоритма у студенток ВУЗов и связанные с ними изменения морфофункціональних характеристик и уровня физической подготовленности, что дало возможность дифференцировать программирование реабилитационных занятий по аэробике; определено динамику морфологических и функциональных показателей, уровня физической подготовленности студенток; определено положительное влияние употребления структурированной воды на коррекцию пищевого поведения студенток. На основе исходных показателей физического состояния, мотивации студенток с ожирением была разработана дифференцированная программа реабилитационных занятий аэробикой, направленная на коррекцию массы тела и учитывающая особенности биологических закономерностей функционирования женского организма.

Ключевые слова: физическая реабилитация, студентки, ожирение, физическая подготовленность, овариально-менструальный цикл, структурированная вода.

Kopochinska Y. V. Physical rehabilitation or students with obesity and low level of physical preparedness. Manuscript.

Annotation. Dissertation work is sanctified to development of the rehabilitation measures sent to the correction of surplus body of students of higher educational establishment's weight with obesity and low level of physical preparedness taking into account the biorhythms of woman organism. In-process in theory worked out and the differentiated methodology of physical rehabilitation of obesity is experimentally reasonable on the base of reading a health aerobics with the students of higher educational establishments, taking into account the recurrence of vibrations of the functional state of woman organism, that rendered assistance to the receipt of greater health effect and gave an opportunity at the set volume and intensity of the executable loading considerably to promote her effectiveness; the features of flowing of ovarian- menstrual biorhythm are educed for the students of higher educational establishments and with them changes of morpho-functional descriptions and level of physical preparedness, that gave an opportunity to differentiate programming of rehabilitation employments on an aerobics; the dynamics of morphological and functional indexes, level of physical preparedness of students is certain; positive influence of the use of the structured water is certain on the correction of food behavior of students.

Keywords: physical rehabilitation, students, obesity, physical preparedness, ovarian-menstrual cycle, structured water.

15. Одинец Т. Є. Застосування гідрокінезотерапії у фізичній реабілітації жінок 55-65 років після радикальної мастектомії : дис. ... канд. наук з фіз. виховання та спорту : 24.00.03 / Одинець Тетяна Євгенівна. – Львів, 2012. – 166 с.

Науковий керівник – Волкова Світлана Степанівна, канд. пед. наук, професор кафедри фізичної реабілітації Класичного приватного університету.

Офіційний опонент – Бугайцов Сергій Георгійович, д-р мед. наук, професор, головний науковий співробітник відділу радіо індуктивних онкологічних захворювань Інституту клінічної радіології Національного наукового центру радіаційної медицини Національної академії медичних наук України.

Офіційний опонент – Бас Ольга Андріївна, канд. наук з фіз. виховання та спорту, викладач кафедри фізичної реабілітації Львівського державного університету фізичної культури.

Анотація. Дисертацію присвячено проблемі застосування гідрокінезотерапії у фізичній реабілітації жінок 55-65 років після радикальної мастектомії. У роботі подано обґрунтування програми гідрокінезотерапії для жінок 55-65 років після радикальної мастектомії на післялікарняному етапі, що передбачає диференційований підбір засобів для подолання виявлених порушень у пацієток з урахуванням режимів рухової активності. Отримані результати підтверджують ефективність застосування гідрокінезотерапії для поліпшення функціонального стану дихальної, серцево-судинної, вегетативної системи, опорно-рухового апарату, а також психоемоційного стану й основних аспектів якості життя жінок після радикальної мастектомії.

Ключові слова: радикальна мастектомія, гідрокінезотерапія, реабілітаційне обстеження, постмастектомічні ускладнення, фізична реабілітація, жінки.

Одинец Т. Е. Применение гидрокинезотерапии в физической реабилитации женщин 55-65 лет после радикальной мастэктомии. Рукопись.

Аннотация. Диссертация посвящена проблеме применения гидрокинезотерапии в физической реабилитации женщин 55—65 лет после радикальной мастэктомии.

Ключевые слова: радикальная мастэктомия, гидрокинезотерапия, реабилитационное обследование, постмастэктомические осложнения, физическая реабилитация, женщины.

Odynets T. Y. Hydrokinesitherapy utilization in physical rehabilitation of women 55-65 years old after radical mastectomy. Manuscript.

Annotation. The thesis is devoted to the problem of hydrokinesitherapy utilization in physical rehabilitation of women 55–65 years old after radical mastectomy. The grounding of hydrokinesitherapy program for women 55–65 years old after radical mastectomy in the postoperational period is being presented in the article, providing differential selection of means for overcoming of discovered disorders in patients taking into account the regimes of movement activity. The results being obtained confirm the effectiveness of hydrokinesitherapy for improving the functional state of respiratory, cardiovascular, vegetative, locomotive systems, and also emotional condition and main aspects of quality of life of women after radical mastectomy.

Key words: radical mastectomy, hydrokinesitherapy, rehabilitation examination, postmastectomy complications, physical rehabilitation, women.

16. Ступницька С. А. Фізична реабілітація дітей першого року життя з вродженою м'язовою кривошиєю : дис. ... канд. наук з фіз. виховання

Науковий керівник – Рябуха Ольга Іллівна, канд. мед. наук, доцент кафедри фізичної реабілітації Львівського державного університету фізичної культури.

Офіційний опонент – Коржинський Юрій Степанович, д-р мед. наук, професор, завідувач кафедри педіатрії і неонатології факультету післядипломної освіти Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького.

Офіційний опонент – Корольков Олександр Іванович, канд. мед. наук, старший науковий співробітник клініки дитячої ортопедії і травматології, завідувач науково-організаційного відділу Державної установи „Інститут патології хребта та суглобів імені професора М. І. Ситенка НАМН України”.

Анотація. Дисертацію присвячено індивідуалізації фізичної реабілітації дітей першого року життя з вродженою м'язовою кривошиєю. У роботі подано результати практичної апробації розробленої програми фізичної реабілітації дітей першого року життя з вродженою м'язовою кривошиєю. Обґрунтовано та доведено, що ефективність використання індивідуалізованих програм фізичної реабілітації в дітей різних вікових категорій з вродженою м'язовою кривошиєю має вірогідно кращий вплив на зміни показників морфофункціонального статусу, зменшення кута нахилу голови, збільшення рухливості шийного відділу хребта, вирівнювання параметрів біоелектричної активності однойменних грудинно-ключично-соскоподібних м'язів, ніж загальнозживані підходи до фізичної реабілітації. Наукова новизна результатів дослідження полягає в тому, що уперше обґрунтовано засоби індивідуалізації фізичної реабілітації дітей першого року життя з вродженою м'язовою кривошиєю шляхом застосування адекватних станом дитини прийомів масажу, лікувальної та редресувальної гімнастики, рефлексорних, пасивних, активних, дихальних вправ, лікувальних положень та укладань, фізіотерапевтичних процедур, які більше, ніж загальнозживаний комплекс засобів, сприяють зменшенню кута нахилу голови та виявлених деформацій, збільшенню рухливості шийного відділу хребта, “вирівнюванню” параметрів біоелектричної активності однойменних грудинно-ключично-соскоподібних м'язів.

Ключові слова: фізична реабілітація, вроджена м'язова кривошия, діти першого року життя, алгоритм, програма, масаж, лікувальна гімнастика, фізіотерапія.

Ступницкая С. А. Физическая реабилитация детей первого года жизни с врожденной мышечной кривошеей. Рукопись.

Аннотация. Диссертация посвящена индивидуализации физической реабилитации детей первого года жизни с врожденной мышечной кривошеей. Разработаны подходы к физической реабилитации детей первого года жизни с мышечной кривошеей с учетом существующих деформаций скелета, изменения тонуса, наличия гематомы в грудинно-ключично-сосцевидной мышце. Разработаны подходы к индивидуализации реабилитационного процесса детей первого года жизни с врожденной мышечной кривошеей, предусматривающие использование алгоритма соматоскопического обследования, созданного с учетом возрастных периодов (0-3, 3-6, 6-9, 9-12 месяцев), а также алгоритмов физической реабилитации, позволяющих установить реабилитационные проблемы конкретного ребенка, наиболее целесообразный вид его реабилитационного обследования и пути преодоления выявленных проблем.

Ключевые слова: физическая реабилитация, врожденная мышечная кривошея, дети первого года жизни, алгоритм, программа, массаж, лечебная гимнастика, физиотерапия.

Stupnytska S. A. Physical Rehabilitation of First-Year Children with Innate Muscular Torticollis. Manuscript.

Annotation. The thesis is devoted to individualization of physical rehabilitation of first-year children with innate muscular torticollis. The research describes results of practical approbation of the developed program for physical rehabilitation of the first year children with innate muscular torticollis. It has been grounded and well-proven that the efficiency of using individualized programs for physical rehabilitation of children belonging to different age categories with innate muscular torticollis certainly displays better influence on changing morpho- functional status indices, narrowing the angle of head tilt, increasing the mobility of the cervical part of spinal cord, balancing parameters of bioelectric activity of homonymous pectoral-clavicular-papillary muscles as compared with commonly used approaches to physical rehabilitation. Scientific novelty of the research results consists in the fact that for the first time there have been grounded the means of individualization of physical rehabilitation of first- year children with innate muscular torticollis by applying adequate to the child's state methods of massage, movement therapy and curative gymnastics, reflex, passive and active respiratory exercises, medical positions and postures, physical therapy procedures which more than a commonly used complex of methods help to narrow the angle of head tilt, discover deformations, increase the mobility of the cervical part of spinal cord, "balance" parameters of bioelectric activity of homonymous pectoral-clavicular-papillary muscles.

Key words: physical rehabilitation, innate muscular torticollis, first-year children, algorithm, program, massage, curative gymnastics, physiotherapy.

17. Філак Я. Ф. Фізична реабілітація дітей з порушеннями постави у поєднанні з дискінезією жовчовивідних шляхів : дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.03 / Філак Ярослав Феліксович. – Ужгород, 2012. – 205 с.

Науковий керівник – Фабрі Золтан Йозефович, д-р біол. наук, професор кафедри біохімії та фармакології Ужгородського національного університету.

Офіційний опонент – Григус Ігор Михайлович, д-р мед. наук, професор кафедри фізичної реабілітації, проректор з навчально-методичної роботи Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука.

Офіційний опонент – Луковська Ольга Леонівна, канд. мед. наук, доцент, завідувач кафедри спортивної медицини Дніпропетровського державного інституту фізичної культури і спорту.

Анотація. Дисертація ґрунтується на комплексному обстеженні та результатах реабілітації в санаторії «Поляна» Закарпатської області дітей віком 12–14 років, які мали поєднання порушень постави та дискінезії жовчовивідних шляхів. Усього в дослідженні обстежено 160 дітей. Розроблено програми фізичної реабілітації дітей, у яких дискінезія жовчовивідних шляхів поєднувалася з кругло-ввігнутою спиною та сколіотичною поставою, спрямовані на одночасне поліпшення постави й функціонального стану жовчовивідної системи, загального рівня фізичного здоров'я і якості життя. Отримані результати підтверджують ефективність запропонованих програм фізичної реабілітації та необхідність їх широкого застосування в дітей з поєднанням таких порушень постави як кругло-ввігнута спина, сколіотична постава, а також дискінезія жовчовивідних шляхів. Упроваджені комплексні програми фізичної реабілітації, які містили лікувальну гімнастику, класичний і сегментарно-рефлекторний масаж, пиття мінеральної води Поляна Купіль, мінеральні ванни, теренкур, рухливі ігри, кліматотерапію, сприяли нормалізації постави, функціонального стану жовчовивідної системи, поліпшенню самопочуття, фізичного розвитку, фізичної працездатності та загального рівня фізичного здоров'я. Установлений у процесі обстеження та фізичної реабілітації взаємозв'язок порушень постави та функціонального стану жовчовивідної системи може розглядатися як фактор ризику для дітей шкільного віку. При обстеженні стану постави та контролі за ефективністю

реабілітаційних програм рекомендовано використовувати запатентований автором прилад «Сколіозометр».

Ключові слова: фізична реабілітація, порушення постави, дискінезія жовчовивідних шляхів, кругло-ввігнута спина, сколіотична постава, сколіозометр.

Филак Я. Ф. Физическая реабилитация детей с нарушениями осанки в сочетании с дискинезией желчевыводящих путей. Рукопись.

Аннотация. Диссертация основана на комплексном обследовании и результатах реабилитации в санатории «Поляна» Закарпатской области детей в возрасте 12–14 лет, имеющих сочетание нарушений осанки и дискинезии желчевыводящих путей. Всего в представленной работе обследовано 160 детей. Разработанные программы физической реабилитации детей, у которых дискинезия желчевыводящих путей сочеталась с кругло-вогнутой спиной и сколиотической осанкой, направлены на одновременное улучшение осанки и функционального состояния желчевыделительной системы, общего уровня здоровья и качества жизни. Полученные результаты подтверждают эффективность предложенных программ физической реабилитации и необходимость их широкого применения у детей из сочетанием таких нарушений осанки как кругло-вогнутая спина, сколиотическая осанка, а также дискинезия желчевыводящих путей. Внедренные комплексные программы физической реабилитации, включающие лечебную гимнастику, классический и сегментарно рефлекторный массаж, питье минеральной воды Поляна Купель, минеральные ванны, терренкур, подвижные игры, климатотерапию, содействовали нормализации осанки, функционального состояния желчевыделительной системы, улучшению самочувствия, физического развития, физической трудоспособности и общего уровня физического здоровья. Установленная в процессе обследования и физической реабилитации взаимосвязь нарушений осанки и функционального состояния желчевыделительной системы может рассматриваться как фактор риска для детей школьного возраста. При обследовании состояния осанки и контроле эффективности реабилитационных программ рекомендуется использовать запатентованный автором прибор «Сколиозометр».

Ключевые слова: физическая реабилитация, нарушения осанки, дискинезия желчевыделительных путей, кругло-вогнутая спина, сколиотическая осанка, сколиозометр.

Filak Ya. F. physical rehabilitation of children with breach of deportment in combination with biliary tract dyskinesia. Manuscript.

Annotation. The dissertation is based on complex examination and results of the rehabilitation in the sanatorium „Polyana” in Transcarpathian region of children aged 12–14 having breach of deportment combined with biliary tract dyskinesia. 160 children were examined in the experiment. Programs of physical rehabilitation of children with biliary tract dyskinesia combined arched back and scoliotic deportment aimed at simultaneous improvement of deportment and functional state of biliary tract system, general health level and quality of life were developed. The received results prove the effectiveness of the proposed physical rehabilitation programs and the necessity of their wide usage with children having combined arched back, scoliotic deportment and also biliary tract dyskinesia. Complex physical rehabilitation programs which included remedial exercises, classical and reflexosegmental massage, drinking mineral water Polyana Kupil, mineral baths, terraicur, active games, climatotherapy have been provided and have been led to the normalization of the deportment, functional state of the biliary tract system, improvement of health level, physical development, physical capacity for work and general level of physical health. In the process of examination and physical rehabilitation the interrelationship between breach of deportment and functional state of biliary tract system was established and can be considered as a risk factor at school-age children. At a deportment state examination and at controlling the rehabilitation programs effectiveness it is advisable to use the tool scoliosometer patented by the author.

Key words: physical rehabilitation, breach of posture, biliary tract dyskinesia, arched back, scoliotic posture, scoliosometer.

Дисертації докторів наук:

18. Андрійчук О. Я. Теоретико-методичні основи фізичної реабілітації хворих на гонартроз : дис. ... д-ра наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.03 / Андрійчук Ольга Ярославівна. - Луцьк, 2012. - 483 с.

Науковий консультант – Григус Ігор Михайлович, д-р мед. наук, професор кафедри здоров'я людини і фізичної реабілітації Національного університету водного господарства та природокористування.

Офіційний опонент – Маколінець Василь Іванович, д-р мед. наук, професор, завідувач відділу консервативного лікування та реабілітації ДУ „Інститут патології хребта та суглобів ім. проф. М. І. Ситенка АМН України”.

Офіційний опонент – Фіщенко Володимир Олександрович, д-р мед. наук, професор, завідувач кафедри ортопедії та травматології Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова.

Офіційний опонент – Попадюха Юрій Андрійович, д-р техн. Наук, професор кафедри фізичної реабілітації Національного університету фізичного виховання і спорту.

Анотація. У дисертації вирішується актуальна проблема сучасної артрології та фізичної реабілітації – обґрунтоване застосування засобів фізичної реабілітації у хворих на гонартроз для подовження безсимптомного періоду, й попередження прогресування, призупинення дегенеративно-дистрофічних процесів в тканинах суглоба. Представлено обґрунтовану концепцію та розроблено програму фізичної реабілітації хворих на остеоартроз колінного суглоба, що передбачає модифіковані методи лікувальної фізичної культури (лікувальну гімнастику, лікувальний масаж), фізіотерапевтичні процедури, а також низько інтенсивне лазерне опромінення, освітню та психологічну підтримку. Доведено, що застосування програми фізичної реабілітації відповідно до рентгенологічної стадії захворювання й індивідуальних характеристик хворих, дозволяє досягнути істотного поліпшення функціонального стану опорно-рухового апарату, стану здоров'я загалом, життєдіяльності та якості життя хворих на гонартроз.

Ключові слова: фізична реабілітація, гонартроз, рентгенологічна стадія, життєдіяльність та якість життя.

Андрійчук О. Я. Теоретико-методические основы физической реабилитации больных гонартрозом. Рукопись.

Аннотация. Диссертация основана на результатах обследования, лечения и реабилитации больных гонартрозом. Всего было проанализировано 596 случаев заболевания. Для комплексной оценки динамики показателей функций опорно-двигательного аппарата, состояния здоровья и качества жизни больных использовались исследуемые показатели: индекс Кетле (индекс массы тела), интенсивность боли, тяжесть утренней скованности, болевой индекс, амплитуда движений, тест Ловетта, индекс Лекена, индекс WOMAC, индекс EuroQoL-5d, Стэнфордская анкета оценки здоровья, индекс 11Л(Д клиническая оценка функции коленного сустава (Лисхольма). При трактовке результатов мы использовали утвержденные дефиниции: жизнедеятельность повседневная деятельность, способность организма осуществлять деятельность способом и в пределах, обычных для человека (Закон Украины «О реабилитации инвалидов в Украине»); ограничение жизнедеятельности – невозможность выполнять повседневную деятельность способом и в объеме, обычном для человека, что создает препятствия в социальной среде, создает неловкое положение и проявляется частичной или полной утратой способности к самообслуживанию, передвижению, а также значительным ограничением объема трудовой деятельности, снижением квалификации и приводит к социальной

дезадаптации (Приказ Министерства Здравоохранения Украины «Об утверждении Инструкции об установлении групп инвалидности»). Дегенеративно-дистрофические процессы, которые происходят в суставе, приводят к снижению качества жизни больных и нарушения их жизнедеятельности. Предложена целостная концепция физической реабилитации больных остеоартрозом коленного сустава и для ее успешной реализации разработана программа, включающая модифицированные методы лечебной физической культуры (лечебную гимнастику, лечебный массаж), физиотерапевтические процедуры, добавляя низкоинтенсивное лазерное облучение, образовательную и психологическую поддержки. Введение нефармакологических методов лечения гонартроза соответствует действующим рекомендациям Европейской антиревматической лиги и занимает основную позицию вместе с фармакологическим, интраартикулярным и хирургическим лечением. Таким образом, доказано, что применение предложенной программы реабилитации, в соответствии с рентгенологической стадией заболевания и индивидуальными характеристиками больных, позволяет достичь существенного улучшения функционального состояния опорно-двигательного аппарата, состояния здоровья в целом, жизнедеятельности и качества жизни больных гонартрозом.

Ключевые слова: физическая реабилитация, гонартроз, рентгенологическая стадия, жизнедеятельность.

Andriichuk O. Y. Theoretical methodical bases of physical rehabilitation the people sick with hornarthrosis. Manuscript.

Annotation. Dissertation is sanctified to the solution of actual problems of modern synostology and physical rehabilitation - the use physical rehabilitation of patients with knee osteoarthritis to extend asymptomatic period and prevent progression suspension degenerative processes in the tissues of the joint. Presented reasonable conception base of physical rehabilitation the people sick with osteoarthritis of the knee joint that includes the modified methods of exercise therapy (medical gymnastics, medical massage), physiotherapeutic procedures, including low- intensive laser irradiation, education and psychological supporting. According to radiological stadium of disease and individual characteristic of sick people its application is proved to allow to get essential improvement of dynamic condition of musculoskeletal system, general health condition, vital activity and quality of life the people sick with hornarthrosis.

Key words: physical rehabilitation, hornarthrosis, roentgenological stadium, vital activity and quality of life.

ПОКАЖЧИК АВТОРІВ

Андрійчук О. Я.	18
Антонов С. В.	1
Балацька Л. В.	7
Боднарчук О. М.	8
Гусак О. Д.	9
Казмірук А. В.	2
Копочинська Ю. В.	14
Лапичак І. Є.	10
Микитин Л. М.	11
Одинець Т. Є.	15
Оліяр М. Б.	12
Романчук С. В.	13
Руда І. Є.	3
Ступницька С. А.	16
Тищенко В. О.	4
Товстоног О. Ф.	5
Філак Я. Ф.	17
Шамардин В. Н.	6

AUTHORS INDEX

Andriichuk O. Y.	18
Antonov S. V.	1
Balatska L. V.	7
Bodnarchuk O. M.	8
Filak Ya. F.	17
Gusak A. D.	9
Kazmiruk A. V.	2
Kopochinskaya Y. V.	14
Lapychak I. E.	10
Mykytyn L. M.	11
Odynets T. Y.	15
Oliyar M. B.	12
Romanchuk S. V.	13
Ruda I. Ye.	3
Shamardin V. M.	6
Stupnytska S. A.	16
Tovstonoh O. F.	5
Tyshchenko V. O.	4

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

АНОТОВАНИЙ ПОКАЖЧИК ДИСЕРТАЦІЙ за 2012 рік

**(українською, російською та англійською мовами, що наявні у фонді бібліотеки
Львівського державного університету фізичної культури)**

Укладач – Ірина Свістельник